

Allacherné Szépkuthy K. (Hungária Öko Garancia Kft, Budapest):

A GMO-mentes termelés múltja és jövője

A genetikailag módosított szervezetek megjelenésük óta megosztják a szakmai és közvéleményt. Az 1980-ban szabadalmaztatott első GMO után gyorsan megjelentek a módosított mikroorganizmusok valamint a takarmányként vagy élelmiszerként felhasználható termékek. A természet- és környezetvédelmi mozgalmak a kezdettől fogva ellenezték a természet rendjébe történő beavatkozást.

Az EU tagállamaiban jelenleg nem folyik GMO-k termelése, de takarmányként vagy élelmiszerként történő felhasználásuk azonban lehetséges. A FAO honlapja 20 faj genetikailag módosított változatait sorolja fel, amelyek a világ különböző országaiban engedélyezettek, kukorica esetén 109 (ebből 18 nem gyomirtós-rezisztens vagy toleráns), szójából 32 fajta (ebből 7 nem gyomirtó-reisztens vagy toleráns), repceből 25 fajta (6 nem gyomirtó-rezisztens vagy toleráns), gyapotból 36 fajta (ebből 7 nem gyomirtó-rezisztens vagy toleráns). Az EU-ban 25 kukorica, 4 repce, 15 szója, 10 gyapot és 1 cukorrépa GMO fajtájának felhasználása engedélyezett. A 2013-as adatok szerint a világ összes szója vetésterületének 79%-án termeltek GMO szóját, ugyanez az arány kukorica esetén 57,4%, gyapot esetén 23,9%. Az adatokból egyértelműen látszik, milyen mértékben csökkent ezen fajok esetén a természet fajták változatossága, valamint az is egyértelmű, hogy ezen GMO fajták előállítása során a nemesítő cégek elsősorban a gyomirtó-rezisztenciára, vagy toleranciára koncentráltak, így a GMO vetőmagok forgalmazásához a megfelelő kapcsolt gyomirtószer értékesítése közvetlenül kapcsolódik (glifozát és kisebb mértékben más gyomirtók).

A környezet- és természetvédő mozgalmak azon érvei, miszerint a természet növények sokféleségének csökkenése, a növekvő glifozát felhasználás illetve a BT toxint termelő növények tápláléklánca, a pollent fogyasztó rovarokra, illetve a talajban élő lebontó szervezetekre kifejtett hatása .rendkívül káros, ma is megállják helyüket A GMO mentes termelésből származó termékek védjegyzése e nemesítési módszer elvi elutasítását testesíti meg, ennek megfelelően kell a GMO mentes termelésből származó termékek jelölésére szolgáló szabályzókat kialakítani.

Magyarország Alaptörvénye tiltja GMO-k termelését. A tavaly megjelent 61/2016 FM rendelet a GMO mentességre történő jelölésről önkéntes jelölést tesz a hazai gyártók számára lehetővé. A hazai gyártók exportpiacokra korábban is szállítottak valamilyen GMO-mentes védjeggyel - Duna-szója, ARGE-gentechnikfrei, VLOG – termékeket, ide értve a vetőmagokat, takarmány-alapanyagokat (szóját, kukoricát), élelmiszereket

(csemegekukorica), állati termékeket, a hazai piacokon azonban nem jelentek meg. A hazai rendelet azonban több tekintetben szigorúbb az ismert osztrák, vagy német szabályozóknál, az egyes állatfajok esetén hosszabb átállási időt, méhészeteknél nagyobb gyűjtési területet határoz meg, és ami a legsúlyosabb, 0,1%-ban maximalizálja a technikailag elkerülhetetlen szennyeződés szintjét. A párhuzamos működést (térbeli vagy időbeli elválasztás alapján) a rendelet lehetővé teszi, de párhuzamos működésű üzemben a véletlen szennyeződés szintje esetenként egészen biztosan meghaladja a 0,1%-t. A leggyakoribb genetikai módosítás kimutatására alkalmas gyors tesztek kimutatási határa típustól függően 0,3-0,5, esetleg csak 0,9%. A rendelet módosítása, amely elsősorban a technikailag elkerülhetetlen szennyeződés szintjének módosítását jelenti, a Földművelésügyi Minisztérium közleménye szerint folyamatban van.